

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 2/2015-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. júna 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ivan Syrový [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 63/2011 z 27. marca 2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne

konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 63/2011 z 27. marca 2013
porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 63/2011 z 27. marca 2013 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 487,32 € (slovom štyristoosemdesiatsedem eur a tridsaťdva centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet Advokátskej kancelárie Ivan Syrový, s. r. o.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 2/2015-17 zo 14. januára 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]; [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na ochranu vlastníctva zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 63/2011 z 27. marca 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalobou podanou 10. októbra 1997 Okresnému súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) sa právny predchodca (ďalej len „žalobca“) súčasných žalobcov domáhal proti sťažovateľom určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam – pozemkom (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“), ktoré mali byť podľa žalobcu skonfiškované jeho právnej predchodkyni [REDAKOVANÉ], zomrelej 23. júna

1948 (ďalej len „právna predchodkyňa“), a následne po jej smrti boli tieto sporné nehnuteľnosti výmerom o prídely č. VII/5.193.R.1952 z 15. septembra 1952 po vykonaní opravy v tomto výmere zo 16. januára 1953 pridelené do vlastníctva [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zomrelej 18. januára 1969 (ďalej len „prídelkyňa“), ktorá ich následne na podklade notárskej zápisnice č. N34/65 NZ38/65 z 22. februára 1965 predala do vlastníctva [REDAKOVANÉ], ktorý zasa tieto sporné nehnuteľnosti v roku 1968 predal (kúpna zmluva registrovaná „... štátnym notárstvom pod RI 500/68“) [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], t. j. právnym predchodcom (rodičom) sťažovateľov, ktorí ich po rodičoch zdedili.

Po pripustení zmeny žalobného petitu, podľa ktorého sa žalobcovia domáhali určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva ich právnej predchodkyne, okresný súd rozsudkom č. k. 4 C 145/97-456 z 9. októbra 2009 tejto žalobe v plnom rozsahu vyhovel, pričom svoje závery odôvodnil tým, že vykonaným dokazovaním nebolo hodnoverne preukázané, že by sporné nehnuteľnosti pred ich prídelením prídelkyni boli či už za života alebo po smrti právnej predchodkyne skonfiškované v prospech štátu. t. j. inými slovami, nebolo preukázané, že by sporné nehnuteľnosti boli pred ich prídelením prídelkyni vo vlastníctve štátu, ktorý by s nimi mohol disponovať. Vzhľadom na uvedené bola podľa okresného súdu spochybnená zákonnosť prídelenia sporných nehnuteľností prídelkyni a nadväzne na to, keďže z neprávania nemôže vzniknúť právo, sú podľa okresného súdu spochybniteľné aj ďalšie právne úkony o prevode vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam z prídelkyne na ďalšie osoby. Okresný súd tak vzhľadom na zistenia, že ku dňu smrti právnej predchodkyne nedošlo k prevodu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam v jej vlastníctve na štát, dospel k záveru, že menovaná bola ku dňu svojej smrti ich vlastníčkou a že teda patria do majetkovej masy jej dedičského konania.

O odvolaní sťažovateľov proti označenému rozhodnutiu okresného súdu rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 10 Co 445/09-521 z 15. júna 2010 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým v prvom výroku tohto rozsudku zmenil výrok rozsudku okresného súdu a v druhom výroku konštatoval všeobecnú prípustnosť dovolania proti tomuto svojmu rozsudku. V súvislosti so zmenou výroku rozsudku okresného súdu krajský súd konštatoval,

že ide iba o zmenu formálno-právnu, avšak „... žaloba v prejednávanej veci bola i podľa odvolacieho súdu dôvodnou a pretože jej súd prvého stupňa vyhovel, odvolací súd jeho rozsudok vo veci samej fakticky potvrdil (§ 219 ods. 1 a 2 O. s. p.), právne ho však i s prihliadnutím k spresneniu žaloby v odvolacom konaní spôsobom zodpovedajúcim platnému právu musel zmeniť (§ 220 O. s. p.), i keď pri zachovaní spôsobu rozhodnutia (takže z hľadiska do úvahy prichádzajúcich ustanovení procesného práva ide o zmeňujúci rozsudok len formálne)“.

V súvislosti s výrokom o prípustnosti dovolania proti svojmu rozsudku krajský súd iba v odôvodnení konštatoval, že toto je prípustné, len pokiaľ ide o posúdenie otázky existencie naliehavého právneho záujmu žalobcov na určení s prihliadnutím na špecifiká dedenia podľa viacerých právnych úprav a pokiaľ ide o posúdenie otázky pomeru „... tzv. všeobecného zákonodarstva a zákonodarstva reštitučného v prípade, v ktorom by mal byť daný reštitučný dôvod...“, pričom otázku nadobudnutia vlastníckeho práva dobromyseľného držiteľa s ohľadom na špecifiká daného prípadu krajský súd nepovažoval za nejasnú.

O dovolaní sťažovateľov proti označenému rozsudku krajského súdu rozhodol najvyšší súd napádaným rozsudkom, ktorým dovolanie sťažovateľov zamietol, a to z dôvodu, že podľa jeho právneho názoru dovolanie proti rozsudku krajského súdu v rozsahu, v akom ho pripustil samotný krajský súd, bolo nedôvodné.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie 9. marca 2015 vyzval najvyšší súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie najvyššieho súdu bolo ústavnému súdu doručené 20. apríla 2015. V jeho prílohe sa nachádzal zberný súdny spis, vyjadrenie predsedníčky najvyššieho súdu, ktorá k veci uviedla: „Pokiaľ sťažovatelia namietali, že sa odvolací súd nezaoberal vecou z hľadiska nimi uvádzaných námietok v podanom dovolaní, je potrebné uviesť, že ak je prípustnosť dovolania založená rozhodnutím súdu, môže byť dovolanie podané len z dôvodu

tej právnej otázky, pre riešenie ktorej odvolací súd dovolanie pripustil, a ktorá súčasne musí byť pre rozhodnutie veci zásadná (významná).

... Pokiaľ sťažovatelia tvrdia, že odvolací súd sa mal – napriek v tomto smere procesnej neprípustnosti jeho dovolania zaoberať nimi uplatnenými dovolacími dôvodmi, mimo okruh pripustených otázok zo strany odvolacieho súdu, a to opätovne otázkou vydržania, takýto prieskum zo strany odvolacieho súdu je procesne neprípustný, ako už bolo vyššie uvedené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že prípustnosť dovolania posúdil aj z hľadiska väd konania uvedených v § 237 O. s. p., výlučne ktoré mohli zakladať procesnú prípustnosť dovolania, a po zistení, že dovolanie nie je prípustné podľa §237 O. s. p. a tiež nedôvodné z hľadiska § 238 ods. 3 O. s. p. dovolanie zamietol.“

Predsedníčka najvyššieho súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania, „keďže od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci“, a zároveň navrhla, aby ústavný súd „predmetnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú“.

Vyjadrenie najvyššieho súdu zaslal ústavný súd 29. apríla 2015 právnenému zástupcovi sťažovateľov s možnosťou zaujať k nemu stanovisko. Požiadal aj o vyjadrenie k možnému upusteniu od ústneho pojednávania o sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľov doručil ústavnému súdu 12. mája 2015 vyjadrenie, v ktorom zotrval na dôvodoch podanej sťažnosti, vyčíslil trovy konania a vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavný súd“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97).

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy) (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

Z konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho

pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/00).

Pokiaľ ide o požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia súdu v limitoch čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sa už odvolal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), podľa ktorej čl. 6 ods. 1 dohovoru súd síce zaväzuje, aby odôvodnil svoje rozhodnutie, čo však neznamená, že sa vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, ktorá vyplýva z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno podľa záverov ESLP posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu (rozhodnutie vo veci Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 288).

Podľa judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 209/04) je súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Pritom všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom

konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (m. m. napr. IV. ÚS 115/03).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodíť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci, a preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľmi napadnutý rozsudok najvyššieho súdu.

Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľov ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

Zo sťažnosti a z predloženého spisu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 63/2011 ústavný súd zistil, že najvyšší súd zamietol dovolanie sťažovateľov smerujúce proti rozsudku krajského súdu, ktorým krajský súd zmenil výrok rozsudku prvostupňového súdu (ktorým okresný súd určil, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohej, pozn.), pričom nešlo o zmenu v pravom slova zmysle, pretože podľa obsahu išlo o potvrdzujúci rozsudok, a zároveň samostatným výrok rozhodol, že „*proti tomuto rozsudku je dovolanie prípustné*“. Najvyšší súd v odôvodnení svojho napadnutého rozsudku argumentoval tým, že nezistil vady konania podľa § 237 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) a vzhľadom na prípustnosť dovolania založenú rozsudkom krajského súdu preskúmal najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok výlučne len z hľadiska otázok pripustených krajským súdom, pričom v závere odôvodnenia svojho rozhodnutia konštatoval, že dovolanie podané sťažovateľmi je nedôvodné, preto ho

zamietol. K ostatným námietkam sťažovateľov týkajúcim sa namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, ktoré najvyšší súd aj uviedol v rámci rekapitulácie obsahu dovolania v odôvodnení svojho rozhodnutia, neuviedol nič.

Všeobecný súd poskytujúci ochranu účastníkovi konania je povinný poskytnúť mu ju v požadovanej kvalite, ktorej zodpovedá odôvodnenie rozhodnutia reflektujúce na všetky zásadné otázky. Ide pritom o tie otázky, ktoré majú pre vec zásadný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (napr. rozhodnutia ESĽP vo veci *Georgiadis c. Grécko* z 29. 5. 1997 a vo veci *Higgins c. Francúzsko* z 19. 2. 1998).

Až zo stanoviska predsedníčky najvyššieho súdu k prijatej sťažnosti je zrejmé, že najvyšší súd iné námietky sťažovateľov týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia uvedené v dovolaní než tie, pre ktoré krajský súd rozsudkom pripustil dovolanie, považoval za procesne neprípustné (pretože v súvislosti s nimi nebola založená prípustnosť dovolania ani podľa § 237 a ani § 238 ods. 3 OSP), preto sa nimi nezaoberal a dovolanie zamietol.

Ústavný súd pri hodnotení procesných súvislostí konštatuje, že prerokovaný prípad vykazuje niekoľko neobvyklých procesných riešení. Krajský súd svojím rozsudkom de facto potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu, pričom výrokom zmenil rozsudok okresného súdu, čo vzbudzuje na prvý pohľad aplikovateľnosť § 238 ods. 1 OSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Zároveň samostatným výrokom krajský súd pripustil dovolanie proti svojmu rozhodnutiu bez uvedenia konkrétnych otázok zásadného právneho významu vo výroku rozhodnutia, čím mohol zmiasť účastníkov konania, že dovolanie je prípustné v plnom rozsahu. Vychádzajúc z uvedeného bolo ťažké z pohľadu sťažovateľov predvídať, v akom rozsahu bude považovať najvyšší súd dovolanie proti rozsudku krajského súdu za prípustné. Ako už bolo uvedené, najvyšší súd k niektorým dovolacím námietkam nezaujal stanovisko, teda ich ani meritórne neposudzoval vzhľadom na ich následne tvrdenú procesnú neprípustnosť. Tieto závery týkajúce sa neprípustnosti

niektorých dovolacích námietok sa však nepremietli (ani sa nemohli) do výroku meritórneho rozhodnutia dovolacieho súdu, ale ani do jeho odôvodnenia.

V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že v štandardných prípadoch podaného dovolania, ktoré smeruje proti potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu a sťažovateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci, čo je uznaným dôvodom dovolania podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP, avšak nezakladá samo osebe jeho procesnú prípustnosť, je výrok najvyššieho súdu nemeritórny— procesný teda dovolanie sa odmieta, čo má zásadný význam pre rozsah možného prieskumu ústavným súdom z hľadiska namietaného porušenia základných práv a slobôd vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu. V zmysle judikatúry ESĽP, ktorú rešpektuje a prevzal aj ústavný súd, je potom v takých prípadoch zachovaná lehota voči poslednému meritórnemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, aby bola zachovaná možnosť prieskumu z hľadiska existencie porušenia základných práv a slobôd ústavným súdom. Práve nepredvídateľnosť postupu najvyššieho súdu s ohľadom na jeho prax (ako aj prax ústavného súdu), čo sa týka posudzovania procesných podmienok meritórneho prieskumu súdnych rozhodnutí všeobecných súdov z hľadiska namietaného porušenia základných práv a slobôd, bola predmetom kritiky ESĽP. Táto prax totiž napokon mala za následok, že namietaným porušením práv účastníka konania (pred ústavným súdom sťažovateľa) sa v konečnom dôsledku meritórne nezaoberal ani najvyšší súd, ani ústavný súd (ten sťažnosti odmietal z dôvodov subsidiarity) a otázky týkajúceho sa možného porušenia základných práv a slobôd zostali v konečnom dôsledku nezodpovedané (pozri rozsudok ESĽP z 12. 11. 2002 vo veci *Zvolský a Zvolská verus Česká republika*, sťažnosť č. 46129/99).

Tieto okolnosti (formálna zmena rozsudku odvolacím súdom a pripustenie dovolania) spôsobili z pohľadu účastníkov konania nepredvídateľnosť postupu najvyššieho súdu, čo sa týka rozsahu meritórneho prieskumu námietok uvedených v dovolaní. Vzhľadom na meritórny výrok rozsudku dovolacieho súdu bol znemožnený prieskum rozsudku krajského súdu z hľadiska namietaného porušenia základných práv a slobôd rozsudkom krajského súdu v konaní pred ústavným súdom, pričom najvyšší súd sa

zásadnými námietkami sťažovateľov odmietol zaoberať z dôvodu ich údajnej procesnej neprípustnosti, čo malo za následok to, že na tieto námietky, v ktorých sťažovatelia videli porušenie svojich označených práv, sťažovatelia dosiaľ nedostali relevantnú odpoveď zo strany všeobecných súdov.

Pokiaľ ide o údajnú procesnú neprípustnosť námietok sťažovateľov týkajúcich sa nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom, ústavný súd v prvom rade konštatuje, že najvyšší súd v odôvodnení svojho napadnutého rozsudku k nim neuviedol nič, až následne predsedníčka najvyššieho súdu uviedla, že najvyšší súd ich neskúmal z dôvodu ich procesnej neprípustnosti, čo samo osebe postačuje na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľov napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, keďže sa s nimi vôbec nevysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku. Ústavný súd v okolnostiach prípadu ani túto následnú argumentáciu najvyššieho súdu nemohol akceptovať, pretože ako už bolo uvedené, procesné okolnosti prípadu si vyžadovali, aby najvyšší súd v záujme poskytnutia súdnej ochrany v požadovanej kvalite dal meritórnu odpoveď na všetky námietky sťažovateľov týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, aby bol naplnený princíp spravodlivosti, a to aj s ohľadom na dôsledky vyplývajúce z jeho meritórneho výroku, a tým aj následnej nemožnosti prieskumu z hľadiska možného porušenia označených práv sťažovateľov krajským súdom ako súdom odvolacím. V tejto súvislosti nie je možné prehliadnuť ani skutočnosť, že krajský súd v danej veci viackrát zrušil rozsudok okresného súdu a formuloval aj právny názor na vec, ktorým sa následne okresný súd musel riadiť.

Výklad relevantných právnych noriem nemôže byť taký formalistický, aby sa ním v konečnom dôsledku nielen zmaril účel súdnej ochrany, ale aj zabránilo v prístupe k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nemožno v právnom štáte v žiadnom prípade pričítať účastníkovi konania, ktorý sa tejto ochrany domáha.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu dostatočne nereflektoval na zásadné a podstatné argumenty sťažovateľov

uvedené v dovolaní a uprednostnil formalizmus rozhodovania, ktorý povýšil nad zmysel súdnej ochrany, v rámci ktorej sa sťažovatelia domáhali spravodlivosti, čo priamo súvisí s poskytovaním súdnej ochrany a čo teda malo za následok porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zrušenie rozsudku najvyššieho súdu sa v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd sám vyrovnal s ochranou označeného základného práva hmotného charakteru. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľom na ochranu ich práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07, IV. ÚS 24/2010, I. ÚS 244/2011, IV. ÚS 495/2011).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s ustanovením § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, bolo pre dovŕšenie ochrany porušených práv potrebné využiť aj právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, resp. podľa § 56

ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, a preto zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

III.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľov si uplatnil trovy konania, ktoré však vyčíslil v celkovej sume 749,09 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu, pričom ak ide o zastupovanie viacerých osôb, podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde)

náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 195,24 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľov nárok aj na náhradu režijného paušálu 7,81 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2013. Právny zástupca je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty v sume 81,22 €. Pokiaľ ide o vyjadrenie doručené ústavnému súdu 12. mája 2015, ústavný súd za tento úkon náhradu trov konania nepriznal, keďže obsah vyjadrenia nepriniesol nové skutočnosti alebo argumenty, ktoré by boli potrebné pre rozhodnutie vo veci samej, respektíve ktoré by bolo potrebné zohľadniť pri rozhodovaní.

Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd priznať celkovú náhradu trov konania v sume 487,32 €, tak ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2015